

kopiks ja Riia kiriku inkorporeerimise or-
dusse, siis oli ppiiskopkond ülivõimu alla mi-
nemas, milleks ordu juba varemalt pinda oli
loonud, teotsedes käsikäes ppiiskopkonna va-
sallidega ppiiskopi vastu. Ordu politika vas-
tase koalitsiooni organiseerijaks ja juhiks sai
osav ja energiline D., kes kasutas orduga
mitterahulolevaid elemente maal, eriti ppiis-
kopkonnast Tartu piiskopkonda põgenenud
ppiiskopi vasalle, pidas kontakti Riistast põge-
nenud toomhärradega ja end. ppiisk. Sinteniga,
segas Meklenburgi hertsogi Albrechti, kui maa
kaitsehärra, maa asjusse, tunnustas Riia kiriku
elekti Pommer-Stettini printsi Ottot, nimetas
viimase oma koadjuutoriks, otsis suhteid
välisvõimudega kiriku kaitseks ja sõlmis maa
vaenlasega, Leedu suurvürsti Vitautas'ega liidu
(26. III 1396); nii muutus ta ordule tõsiselt
hädaohtlikuks. Koguni Läänemerel röövimise
tõttu kuulsaks saanud vitaalivendi organisee-
riti ja kavatseti võitluseks ordu vastu kasu-
tada. Ordu pääsis kardetavast seisukorrast
Meklenburgi hertsogi ja Vitautase isoleeri-
misega koalitsioonist ja kiire sõjalise aktsioo-
niga Tartu piiskopkonna vastu, seda rüüsta-
tes 1396 juulist 1397 veebruarini. Välise
abi puudusel pidi D. järele andma. Lõplik
kokkulepe saavutati Danzigi II kongressil a.
1397, kus D. pidi ppiiskopi tunnustama. —
Lõpuks oma piiskopk. vasallidega tülli sattu-
nud D. resigneerus a. 1400.

Arbusow, Geistl.; P. Girgenson,
Die Inkorporationspolitik d. Deutsch. Ordens
in Livland 1378—97 (Mitt. XX). H. S.

DITMAR, Woldemar Friedrich Karl
v., sünd. 8. VIII 1794 Pärnus, õppis 1812—
15 Tartu ülikoolis ja hiljemini Saksamaal,
kus omandas kaks doktorikraadi, sai 1819
Tartu ülikooli eradotsendiks, 1819 Pärnu
kreiskohtu assessoriks, suri Väandras 12. XI
1826. — D. plaanitses pikemat teost Liivi aja-
loost, tundis huvi ka eesti rahvaluule vastu,
uuris Eesti kohanimed; oli Rosenplänteri kaas-
tööline. Kirjutanud: *Disquisitio de origine
nominis Livoniae* (Heidelberg, 1816); »Nach-
richt von den in Kurland lebenden Kree-
winen« (Intelligenzblatt d. Heidelb. Jahrb.
1817, VI); »Poesien der Ehsten« (Rosenpl.,
Beitr. IV, 134—65); *De praecipuis Fon-
tibus Juris provincialis Livonici campe-
stris* (Tartus, 1818).

Recke-Napiersky I; Napiersky,
Gesch.-Schr., 113; Левицкий I, 506 j.
P. B.

DOGIEL, Matthias, katoliku munk XVIII
a. s., oli koolirektor Vildas, hiljemini Leedu õue-
marssali krahv Scipio de Campo koduõpetajaks,
töötas Poola riigiarhiivis, mille tulemuseks oli
mitmeköiteline *Codex diplomaticus*, ajalool.
dokumentide kogu. Koodeksi 5. köide (Vilna,

1759) sisaldab rikkalikku materjali Liivi aja-
lool alalt.

Gadebusch, L. B. I, 214 jj.; Na-
piersky, Gesch.-Schr., 15. R. K.

DONAT (Nikolai Babinski), sünd. 1828,
surn. 1896. Kreeka-katoliku vaimulik tege-
lane, Peterburi õigeusu vaimuliku akadeemia
magister, oli Bresti, Kaunase (Kovno), Riia
ja Podoolia piiskopp, hiljemini Leedu ja Doni
ppiiskopp. Riia (ja Miitavi) õigeusu piiskopp
oli D. 1882—87. Kuna talurahva pöördu-
mine kreeka-katoliku usku, mis Liivimaal
40-dail aa. sai hoogsa alguse, jättis esialgu
Eestimaa riivamata, vallandus ta viimases
piiskopp D.-i ajal, kes omalt poolt seda lii-
kumist igapidi soodustas, käies sel puhul
oma siinse tegevuse lõpp-järgus käsikäes
Eestimaa tolleaegse silmapaistvama venestajaga
— kohaliku kubeneri Sahovskoiga (vt.).

Энци. Сл. (нов.) Брокг.-Эфр., XVI; Изъ
архива князя Шаховского, III (1910); И.
Бъляевъ, Судьбы православия въ При-
балт. краѣ (1901), lk. 177—78. H. Kr.

DREILEBEN, Burchard v., Liivimaa
ordumeister 1340—45 (tagasi astunud 14.
XII). — Juba eelmise ordumeistri Eberhard
v. Monheimi ajal oli Liivi ordu saavutanud
ülekaalu teiste võimude üle maal. D.-i ajal
läks ordu võimu alla ka Taani maa-ala Põhja-
Eestis, nimelt Harju ja Viru maak. Harju-Viru
saksa soost vasalkond oli kujunenud korpora-
tiivselt juba XIII a. s. II poolel; tema liik-
meist koostus ka maavalitseja võimu kohtu-
ja administratiivalal piirav Harju-Viru maa-
nõukogu. Harju-Viru vasallide võim arenes
niikaugele, et nad vastu maavalitseja tahtmist
teiste Vana-Liivimaa maaisandatega j. t. liitu-
sid sõlmisid. Nende eesõigused leidsid kin-
nituse Eerik VII ajal 1315. a. n. n. Walde-
mar-Eeriku lääniõiguses, mis sisaldas juba enne
tarvitusel olevate õigusekommitee jne. kodifikat-
siooni. H.-V. vasalkonna õiguste arenemine
mõjutas talupoegade seisukorra äärmise vile-
tuse. Selle tagajärjena tekkis Harjus 1343
a. mäss, mille ohvriks said kõik eestlaste kätte
langenud võõrad. Rahva poolt valitud juhti-
dega eesotsas liikus eestlaste vägi Tallinna
alla. Eestlaste vastuhakkamine sai seda häda-
ohtlikuma iseloomu, et nad Rootsi võimudelt
Viiburis ja Turus ning Pihkva venelastelt (vi-
mased olid sel korral sakslastega vaenualal)
olid abi otsinud, mida need ka olid valmis
andma. Paidesse põgenenud sakslaste, nende
hulgas ka Tallinna piiskopi, palvel tuli appi
ordumeister D., kellel tol korral väed Pihkva
vastaseks võitluseks just koos olid. D.
oli 4. V Paides, kuhu läbirääkimisteks olid
kutsutud Eesti väejuhid-saadikud ühes saatja-
tega. Need kaebasid läbirääkimiste aegu
junkrute jne. survevalitsuse üle; nad peeti